

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของกระบวนการผลิตข้าววิทยุเนชั่น”นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 ส่วน ในส่วนแรก คือ การศึกษาโครงสร้าง กระบวนการผลิต กลวิธี การนำเสนอรายการวิเคราะห์ข่าววิทยุเนชั่น โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Dept Interview) และการสนทนาร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ในส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์จุดยืนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรายการวิเคราะห์ข่าววิทยุเนชั่นจากเนื้อหารายการ “เก็บตกจากเนชั่น” และ “พูดจาประสาข่าว” ซึ่งจะสะท้อนภาพของโครงสร้างการทำงานของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่รัฐเป็นเจ้าของสถานีย่อยอย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกตามประเภทของแหล่งข้อมูลได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารภายใน กับเอกสารภายนอก

1.1 เอกสารภายใน ได้แก่ ประกาศ หนังสือเวียน วารสารภายใน และหนังสือประจำปีของบริษัท

1.2 เอกสารภายนอก ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุข่าวสาร

2. ข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารของเครือเนชั่น และวิทยุเนชั่น ผู้ดำเนินรายการหลักของรายการ “เก็บตกจากเนชั่น” และ “พูดจาประสาข่าว” และเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการ ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่า บุคคลดังกล่าว จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิต กลวิธีการนำเสนอ และปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอจุดยืนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรายการข่าววิทยุเนชั่นได้ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ผู้ดำเนินรายการหลัก และผู้บริหารวิทยุเนชั่น

2.1.1 นายสุทธิชัย หยุ่น บรรณาธิการอำนวยการเครือเนชั่น กรุ๊ป

- 2.1.2 นายอดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ
- 2.1.3 นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา บรรณาธิการข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์เดอเนชั่น
- 2.1.4 นางอรษา मुखเดียร์ บรรณาธิการบริหารวิทยุเนชั่น
- 2.1.5 นายกนก รัตน์วงศ์สกุล ผู้จัดการฝ่ายรายการวิทยุเนชั่น
- 2.1.6 นายยุทธนา กระบวนแสง นักจัดรายการ

2.2 ผู้ผลิตสคริปต์รายการ

- 2.2.1 นางสาวอัจฉรา มาภา เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตสคริปต์รายการ
- 2.2.2 นางสาวสมถวิล สมสวัสดิ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตสคริปต์รายการ

2.3 เจ้าของสถานี และผู้ได้รับสัมปทานเวลาออกอากาศ

2.3.1 รศ.นายฤทธิ์ สงค์ธนาพิทักษ์ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์ คลื่นเอฟเอ็ม 89.5 เมกะเฮิร์ตซ์

2.3.2 นายอนันต์ บุญเจริญ รองกรรมการผู้จัดการบริษัทเคซีเอส แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด ผู้ได้รับสัมปทานเวลาออกอากาศจากสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์ คลื่นเอฟเอ็ม 89.5 เมกะเฮิร์ตซ์

ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัย เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินรายการ “พูดจา ประสาช่าว” ทางสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์ คลื่นเอฟเอ็ม 89.5 เมกะเฮิร์ตซ์ จึงสามารถใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ทราบถึงกระบวนการผลิต รูปแบบวิธีการนำเสนอรายการ โดยจะสามารถนำมาตรวจสอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกว่า มีความสอดคล้องกันหรือไม่

3. ข้อมูลจากเทปบันทึกรายการ และสคริปต์รายการ “เก็บตกจากเนชั่น” และ “พูดจา ประสาช่าว” ในช่วงเวลาที่กำหนด คือ ระหว่างวันที่ 22 กันยายน - 10 ตุลาคม พ.ศ. 2540

การจำแนกข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาได้แล้ว จึงมาจำแนก และจัดหมวดหมู่ ซึ่งในการจำแนกข้อมูลนี้ ก็จะจำแนกตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. การจำแนกข้อมูลประเภทเอกสาร เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และบทความจากหนังสือพิมพ์ และหนังสือ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ได้แล้ว ก็ให้นำมาเขียนเป็นบทนาในบทที่ 1 ซึ่งเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของวิทยุกระจายเสียงในยุคปัจจุบัน คือ การให้สัมปทานของหน่วยงานราชการที่เป็นเจ้าของสถานีวิทยุ และบทที่ 2 คือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การจำแนกข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การจำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ดำเนินรายการวิเคราะห์ข่าววิทยุเนชั่น ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1 วัตถุประสงค์ในการดำเนินรายการวิธีการนำเสนอรายการ และนโยบายของบริษัทในการจัดรายการวิทยุ

2.1.2 ทักษะคติ และจุดยืนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ดำเนินรายการ

2.1.3 กระบวนการคัดเลือกเนื้อหา และประเด็นหลัก

2.2.4 กลวิธีในการดำเนินรายการ

2.2.5 ปัจจัยทางด้านผู้อุปถัมภ์รายการที่มีผลต่อเนื้อหา

2.2.6 ปัจจัยทางด้านรายข่าววิทยุกระจายเสียงที่เป็นคู่แข่ง

2.2.6 แนวโน้มของรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียง

2.2 การจำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1. กระบวนการคัดเลือกเนื้อหา และประเด็นหลัก

2.1.2. นโยบายของสถานีเกี่ยวกับการผลิตรายการข่าววิทยุเนชั่น

2.1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการผลิตสคริปต์รายการ

2.1.4 การคัดเลือกบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ในรายการ

2.1.5 แนวโน้มของรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียง

3. การจำแนกข้อมูลประเภทเทปบันทึกรายการ และสคริปต์รายการ ผู้วิจัยจะจำแนกประเภทข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ในแต่ละวัน จากนั้นนำผลที่ได้จากการจำแนกเนื้อหา มาวิเคราะห์ว่า ผู้ดำเนินรายการนำเสนอเรื่องใดบ้าง มากน้อยเพียงไร รวมทั้งทัศนคติ และจุดยืนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นอย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์จากตัวรายการวิเคราะห์ข่าววิทยุเนชั่น และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างขององค์กร จากแนวคิดเรื่องโครงสร้าง และผลกระทบของสื่อมวลชน ภายใต้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

2. การวิเคราะห์กระบวนการผลิต กลวิธีการนำเสนอ และจุดยืนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากแนวคิดเกี่ยวกับข่าว เสรีภาพ และความเป็นกลางของสื่อมวลชน และแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการกำหนดวาระ (Agenda - Setting)

3. ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด มาสรุปผลการวิจัยจากสภาพโครงสร้างที่ “ภาคราชการ” เป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อนำไปสู่การถกเถียง และวิพากษ์วิจารณ์ ถึงความเป็นไปได้ที่จะให้ “ภาคธุรกิจเอกชน” และ “ภาคประชาชน” เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่อไป

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึง “การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของกระบวนการผลิตข่าววิทยุเนชั่น” เริ่มจากบทที่ 4 เป็นพัฒนาการของเครือเนชั่น การข้ามสื่อจากสื่อสิ่งพิมพ์มายังสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โครงสร้างการบริหารเครือเนชั่น เจาะลึกลงไปโครงสร้างของวิทยุเนชั่น จะได้ทราบถึงกระบวนการผลิต กลวิธีการนำเสนอรายการวิเคราะห์ข่าว เมื่อทราบถึงสภาพโครงสร้างแล้ว บทที่ 5 จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหารายการ “เก็บตกจากเนชั่น” และ “พูดจาประสาข่าว” เพื่อทราบถึงประเด็นเนื้อหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของวิทยุเนชั่น และบทที่ 6 จะสรุปภาพรวมปัจจัยในเชิงโครงสร้างที่กำหนดเนื้อหารายการข่าววิทยุเนชั่น และแนวโน้มของวิทยุเนชั่นกับรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน